

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร
โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
และระบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ความนำ

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน/วุฒิสภา/สภาท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่นในระบบที่กำหนดให้มีการลงทะเบียนก่อนการลงคะแนนการเลือกตั้งในแต่ละระดับ เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะที่ปรึกษามีความเห็นในด้านกฎหมายว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้นอาจถือว่าการลงทะเบียนการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการลงคะแนนการเลือกตั้ง และเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งถือว่าเป็นภาระที่ประชาชนต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมต้องถือว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีหน้าที่ลงทะเบียนเลือกตั้งและลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

กระบวนการลงทะเบียนการเลือกตั้งในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ยังไม่มีขั้นตอนการลงทะเบียนการเลือกตั้งไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว

กฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ได้วิเคราะห์ข้างต้นมีความเอื้อต่อการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน/วุฒิสภา/สภาท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่นในระบบใหม่และการปรับปรุงข้อมูลบัญชีรายชื่อให้เป็นปัจจุบัน และยังเปิดโอกาสให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร มาจัดทำบัญชีการเลือกตั้งได้โดยตรงอีกด้วย

การที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนำระบบใหม่มาใช้ในการเลือกตั้ง ย่อมต้องพิจารณาวิเคราะห์กลุ่มต่างๆ ในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ การบริการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาองค์กร และการวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือ เรียกว่า การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) ซึ่งหมายถึง ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชน ที่อาจจะมีผลกระทบหรือได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการตัดสินใจ/นโยบาย/โครงการ ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา สมาคมธุรกิจ สมาคมวิชาชีพ กลุ่มผลประโยชน์ นักการเมือง

ชุมชน ฯลฯ รวมทั้งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย โครงการนี้ได้เสนอแผนปฏิบัติการการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและระบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมกรอบงบประมาณ

บทสรุปในด้านกฎหมาย

บริบททางกฎหมายและทางการเมืองไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและระบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือได้ว่าการลงทะเบียนการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการลงคะแนนการเลือกตั้ง และเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งถือว่าเป็นภาระที่ประชาชนต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมต้องถือว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีหน้าที่ลงทะเบียนเลือกตั้งและลงคะแนนเลือกตั้งด้วย ในส่วนของกระบวนการลงทะเบียนการเลือกตั้งในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ยังไม่มีขั้นตอนการลงทะเบียนการเลือกตั้งไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กฎหมายระดับพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความเอื้อต่อการการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ที่มีการกำหนดให้มีการปรับปรุงข้อมูลบัญชีรายชื่อให้เป็นปัจจุบัน และยังเปิดโอกาสให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร มาจัดทำบัญชีการเลือกตั้งได้โดยตรงอีกด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถใช้ช่องทางนี้ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยอาศัยการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดำเนินการในส่วนของการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า และนอกเขตเลือกตั้งอยู่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถขยายผลการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงข้อมูลบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เป็นปัจจุบันได้ โดยอาจใช้วิธีการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงทะเบียน เช่น การให้หน่วยงานในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกสำรวจและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อเสนอในด้านกฎหมาย

เพื่อให้มีความชัดเจนและมีผลบังคับตามกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเสนอให้เพิ่มกระบวนการลงทะเบียนการเลือกตั้งในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 โดยให้มีขั้นตอนการลงทะเบียนการเลือกตั้งไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว โดยยกเว้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ในมาตรา 33 ดังนี้

มาตรา 33/1 ก่อนการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหรือสมาชิกวุฒิสภาทั้งที่เลือกตั้งในเขตหรือนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือนอกราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นผู้ลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว

กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้เพิ่มชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านยื่นคำร้องขอ หรือตามคำสั่งศาลให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว

และยกเว้นพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ในมาตรา 37 ดังนี้

มาตรา 37/1 ก่อนการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นผู้ลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว

กรณีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพิ่มชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านยื่นคำร้องขอ หรือตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว

การยกเว้นพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อรับรองการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนนี้ให้ชัดเจน โดยเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาลงมติตราเป็นกฎหมายต่อไป สำหรับกฎหมายระดับต่ำกว่าพระราชบัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะตราเป็น กฎ ประกาศ หรือระเบียบในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทสรุปในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ ได้เสนอทางเลือกอยู่ 4 ทางเลือก สรุปได้ ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 : ฐานข้อมูลเดียว (Base เดียว)

ข้อดี ข้อมูลเป็นชุดเดียวกับข้อมูลทะเบียนราษฎรสามารถใช้ข้อมูลได้โดยตรง ไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่

ข้อเสีย จำนวนประชากรมากมีทั้งที่มีสิทธิเลือกตั้งและไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ความยืดหยุ่นของระบบน้อย เพราะว่าวัตถุประสงค์การจัดการข้อมูลไม่ได้จัดทำเพื่อเลือกตั้งโดยตรง การบริหารจัดการยากเพราะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร ซึ่งไม่ได้เป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัดว่าจะมีผู้ไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด

ทางเลือกที่ 2 : ฐานข้อมูลเดียวและมีการลงทะเบียน

ข้อดี การลงทะเบียนทำให้ข้อมูลถูกต้องมากขึ้น ข้อมูลเป็นชุดเดียวกันกับข้อมูลทะเบียนราษฎร สามารถใช้ข้อมูลได้โดยตรง ไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่ การบริหารจัดการทำได้ง่ายขึ้นเพราะทราบจำนวนที่ชัดเจนว่าจะมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด การบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเปล่าของงบประมาณได้

ข้อเสีย จำนวนประชากรมากมีทั้งที่มีสิทธิเลือกตั้งและไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ความยืดหยุ่นของระบบน้อย เพราะว่าวัตถุประสงค์การจัดการข้อมูลไม่ได้จัดทำเพื่อการเลือกตั้งโดยเฉพาะ การบริหารจัดการยากเพราะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร ซึ่งไม่ได้เป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ทางเลือกที่ 3 : แยกฐานข้อมูล (แยก Base)

ข้อดี ข้อมูลเฉพาะประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปซึ่งมีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเลือกตั้งโดยเฉพาะ การปรับปรุงข้อมูลสะดวกกว่า เนื่องจากไม่ต้องอ้างอิงกับพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร

ข้อเสีย การบริหารจัดการยากเพราะไม่ทราบจำนวนที่ชัดเจนว่าจะมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าไร

ทางเลือกที่ 4 : แยกฐานข้อมูล และมีการลงทะเบียน

ข้อดี ข้อมูลเฉพาะประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปซึ่งมีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเลือกตั้งโดยเฉพาะการลงทะเบียนทำให้ข้อมูลถูกต้องมากขึ้น การปรับปรุงข้อมูลสะดวกกว่า เนื่องจากไม่ต้องอ้างอิงกับพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร ความยืดหยุ่นของระบบดีกว่า เพราะเป็นระบบที่ตอบสนองการเลือกตั้งโดยเฉพาะ การบริหารจัดการง่ายกว่า เพราะทราบจำนวนที่ชัดเจนว่าจะมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนเท่าใด การบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเปล่าของงบประมาณได้

ข้อเสีย ไม่มีข้อเสียในเชิงบริหารจัดการ แต่อาจมีการต่อต้านในระยะเริ่มต้นโครงการ

ข้อเสนอในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

แนวทางในการออกแบบระบบงานใหม่มีลักษณะ ดังนี้

ระบบงานการจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำระบบงานการจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยการจดทะเบียน (Registration)

2. เพื่อจัดการข้อมูลทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ถูกต้อง (Accuracy) และทันสมัย (Up-to-date)

3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดการเลือกตั้ง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีระบบงานที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

2. มีข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย
3. ช่วยให้การบริหารจัดการการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อกำหนดของระบบงานใหม่

การออกแบบระบบงานใหม่จำเป็นต้องมีการกำหนดประเด็นต่างๆ ไว้เป็นข้อกำหนดหรือเป็นเงื่อนไขเพื่อกำกับการทำงานของระบบงานใหม่ ดังนี้

1. ฐานข้อมูลของระบบงานใหม่ประกอบด้วยประชากรที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 99 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

2. ผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียน จะไม่มีสิทธิเลือกตั้งครั้งนั้นๆ

3. ช่องทางการลงทะเบียนมี 3 ช่องทาง

- 3.1 ลงทะเบียนผ่าน internet

- 3.2 ลงทะเบียนผ่านทางไปรษณีย์

- 3.3 ลงทะเบียน ณ ที่ทำการเขต (อำเภอหรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี)

ด้วยบัตรประชาชนแบบ Smart Card

4. แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รองรับการทำงานของระบบงานใหม่

5. จัดทำข้อตกลงกับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ในการใช้ข้อมูลและการเชื่อมข้อมูลทะเบียนราษฎร

กระบวนการทำงานของระบบงานใหม่ (New Processes)

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการทำงานของระบบงานใหม่ ที่มีกระบวนการทำงานหลักๆ ได้แก่ การตั้งค่าต่างๆ ในระบบ (Set-up) เพื่อใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นสำหรับการทำงานของระบบ การลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วยกระบวนการทำงานย่อย (Sub process) และการจัดทำบัญชีรายชื่อ ซึ่งในการลงทะเบียนสามารถดำเนินการได้ 3 ช่องทาง คือ การลงทะเบียนผ่านระบบ Internet หรือไปลงทะเบียนที่ทำการเขต อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ การกรอกแบบฟอร์มการลงทะเบียนที่สำนักงานไปรษณีย์ระบบงานจะทำการตรวจสอบเปรียบเทียบที่อยู่ของผู้ลงทะเบียนแจ้งกับข้อมูลที่อยู่ในทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจัดทำรายงานในกรณีที่ข้อมูลที่อยู่ไม่ตรงกันคณะกรรมการเลือกตั้งจะนำไปทำการแก้ไขให้ถูกต้อง จากนั้นก็จะจัดทำกรพิมพ์ทะเบียนรายชื่อ นอกจากนี้ ระบบจะพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งได้ด้วย ในส่วนของการตรวจสอบความถูกต้อง เป็นภาระของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของรายงานบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และตรวจสอบรายงานควบคุมภายใน (Internal control report) เพื่อความถูกต้อง และการแก้ไขเพื่อประกาศใช้ต่อไป

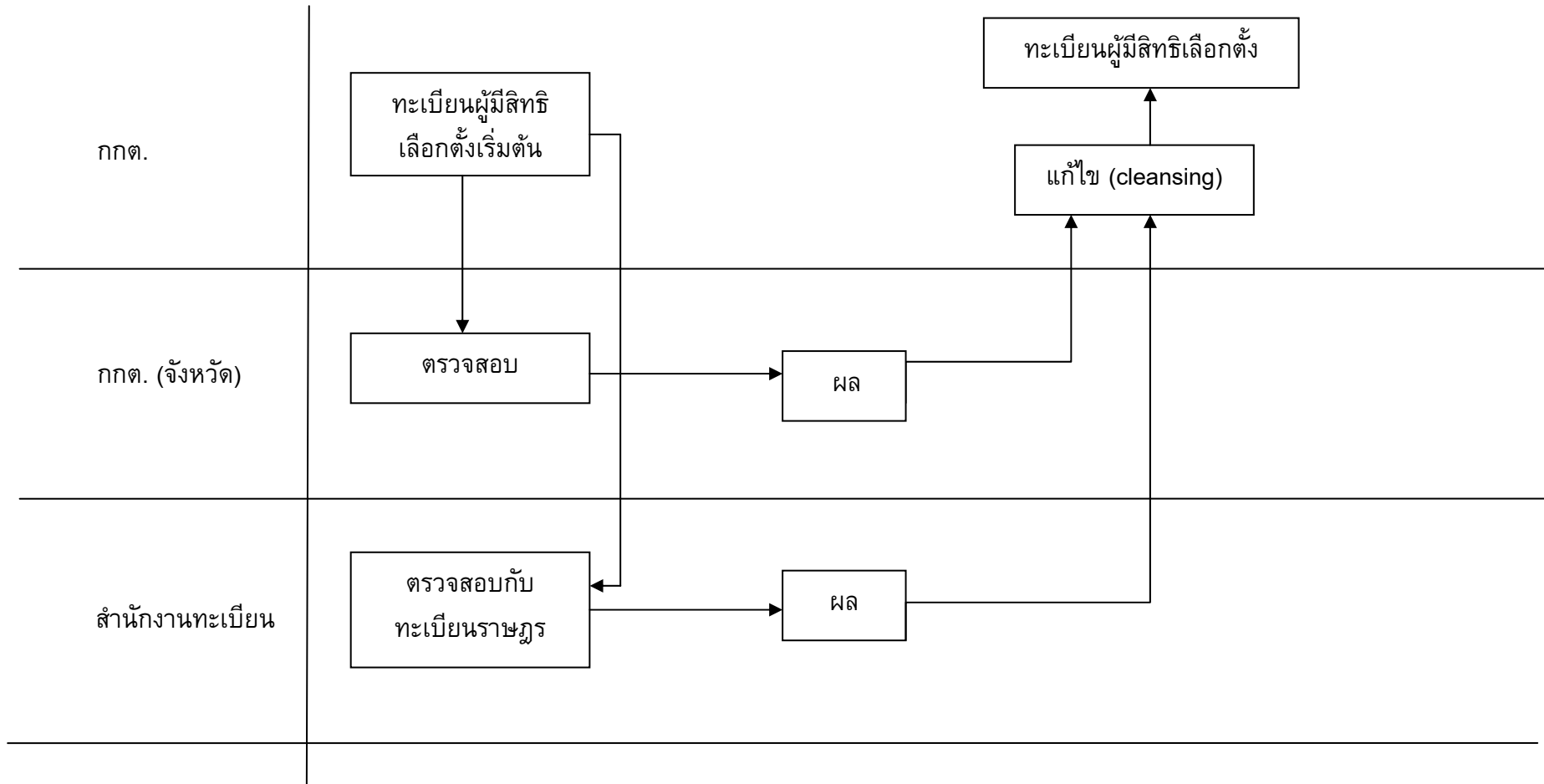
กระบวนการทำงานของระบบใหม่

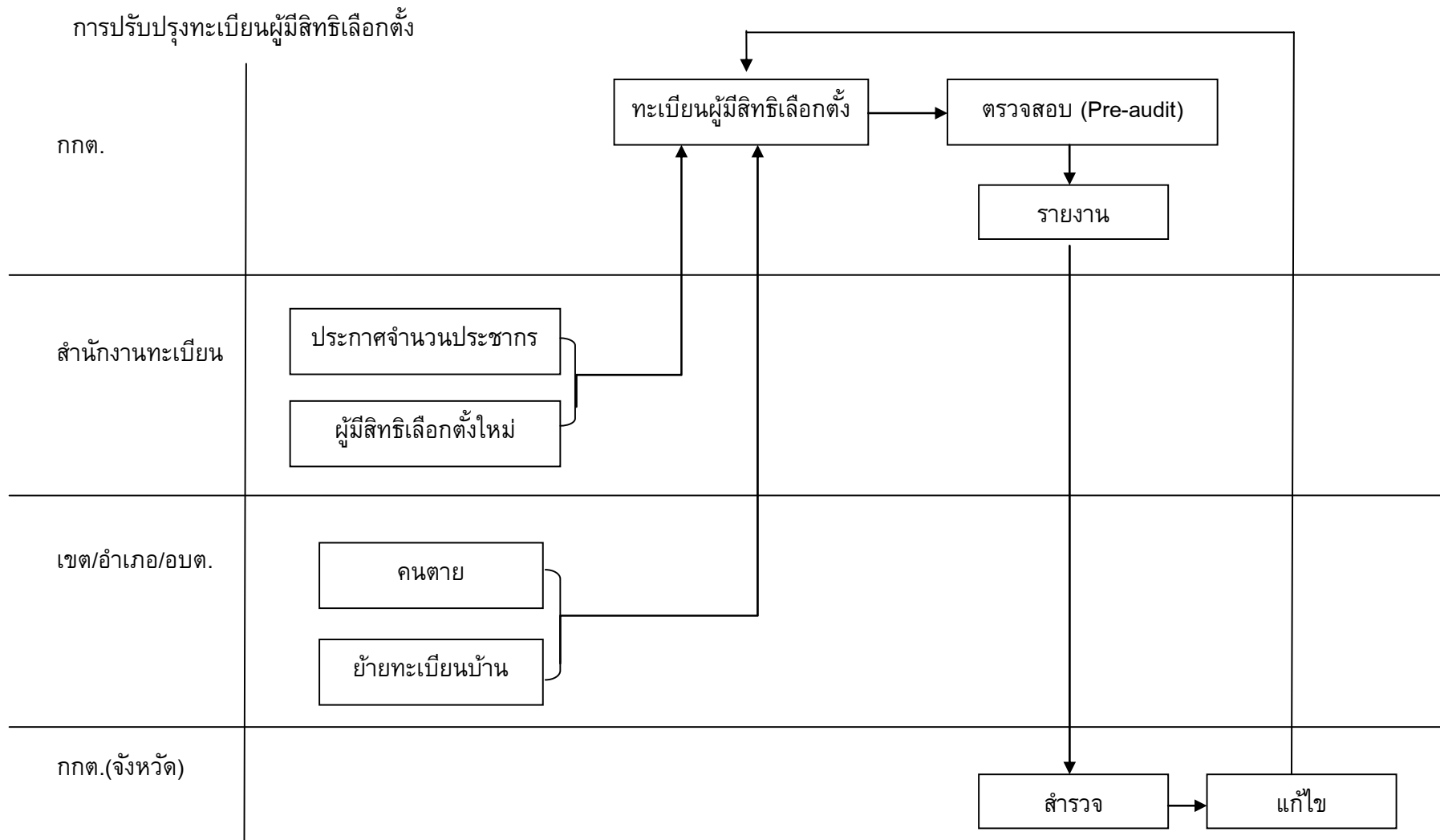

ระบบงานต้นแบบ (Prototype System)

การลงทะเบียนสามารถทำงานได้ผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ การลงทะเบียนผ่านระบบ Internet การลงทะเบียน ณ ที่ทำการเขต อำเภอ หรือองค์การบริหารส่วนตำบล การลงทะเบียนที่ไปรษณีย์ โดยมีกระบวนการทำงาน (To be Process Diagram) ดังภาพ ดังต่อไปนี้

การสร้างทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ภาพที่แสดงข้างต้น แสดงการทำงานของระบบ ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ระบบครอบคลุมกิจกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง :-

1.1 อายุ 18 ปี เมื่อมีสิทธิเลือกตั้งจะเข้าสู่ฐานข้อมูล (ในภาพที่ 7)

1.2 การย้าย (ในภาพที่ 9)

1.3 การตาย (ในภาพที่ 9)

2. ระบบสามารถดำเนินการในกรณีต่างๆ ได้แก่

2.1 เลือกตั้งล่วงหน้า (ในภาพที่ 7)

2.2 เลือกตั้งนอกเขต (ในประเทศ) (ในภาพที่ 7)

2.3 เลือกตั้งนอกเขต (ต่างประเทศ) (ในภาพที่ 7)

2.4 การเลือกตั้งระดับประเทศ ส.ส./ส.ว. (ในภาพที่ 7)

2.5 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (ในภาพที่ 7)

3. ฐานข้อมูลมีการเก็บประวัติการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถดูย้อนหลังได้ว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใดบ้าง ขาดครั้งใดบ้างและมีการตรวจสอบสิทธิเลือกตั้ง (ในภาพที่ 7 และบันทึก/ปรับปรุง ตามภาพที่ 8)

บทสรุปในด้านสังคมจิตวิทยา และทางด้านพฤติกรรมศาสตร์

การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่มีผู้ต่อต้านน้อยที่สุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป (Developmental Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับระบบใหม่ เพื่อชักจูงคนที่ยังลังเลไม่ให้ออกไป แต่หากมีผู้ต่อต้านและรุนแรงมากในองค์การของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็อาจจำเป็นต้องคัดออกจากการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ แล้วจัดหาคนใหม่ที่เหมาะสม

การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถชนะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงได้โดยหาผู้มีความพร้อมทันที (Pathfinder) ที่สามารถคิดและทำได้เลย พร้อมทั้งมีใจและความสามารถเป็นคณะทำงานหลัก และมีการนำร่อง (Pilots) เป็นการดำเนินการให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน และโน้มน้าวคนที่ชอบคิดมาก (Intellectuals) ที่มักคิดละเอียดถี่ถ้วนและชอบจับผิด ตลอดจนการให้ผู้บริหารกำกับดูแลคนที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงหรือดื้อเงียบ (Late Bloomer) คือ และพวกต่อต้านและก่อกระแสของการต่อต้าน ก็ให้ควบคุมไม่ให้ก่อความวุ่นวายหรือกระแสการต่อต้าน

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมต้องพิจารณาวิเคราะห์คนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชน ที่อาจจะมีผลกระทบหรือได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการตัดสินใจ/นโยบาย/โครงการ ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา สมาคมธุรกิจ สมาคมวิชาชีพ กลุ่มผลประโยชน์ นักการเมือง ชุมชน ฯลฯ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า กลุ่มที่ควรให้ความสนใจ และมีวิธีการจัดการเชิงบริหารเป็นสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แน่ชัด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และนักการเมืองระดับประเทศ) กลุ่มอันตราย (สำนักทะเบียนราษฎร) กลุ่มผู้ที่อิสระ (นักการเมืองท้องถิ่น) และกลุ่มผู้ครอบงำ (คณะรัฐมนตรี) และกลุ่มที่เป็นอุปสรรค ได้แก่

สำนักงานทะเบียนราษฎร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และนักการเมืองระดับประเทศ (ส.ส./ส.ว. เป็นต้น) ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือทางการบริหารที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้ในกลุ่มที่ควรให้ความสนใจ ให้มีความยุติธรรม โดยควรนำหลักกรรมภิบาลมาใช้ และการบริหารจัดการมาใช้ ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกัน (partner) การให้เป็นที่ปรึกษา (consult) สำหรับกลุ่มผู้รักษาตัวรอด (สื่อมวลชน) อาศัยการแจ้งข้อมูลข่าวสาร (inform) ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้อาศัยการควบคุม (control) หรือใช้การชี้แจงให้ทราบและถือปฏิบัติ

ข้อเสนอในด้านสังคมจิตวิทยา และทางด้านพฤติกรรมศาสตร์

ผู้บริหารของคณะกรรมการการเลือกตั้งสมควรให้ความสำคัญต่อบัจจัย “คน” ที่มีอาจมีการแสดงพฤติกรรมต่อต้านโครงการพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) การกำหนดนโยบาย ทิศทาง และวิธีการพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ชัด (ตามแผนปฏิบัติการ การพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในโครงการนี้) ตลอดจนการจัดเตรียมคนผู้รับผิดชอบ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

2) การจัดทำคำอธิบาย ข้อชี้แจง สื่อประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียที่ชัดเจน และมีวิธีการจัดการข้อเสียต่างๆ ไม่ให้มีผลต่อผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แน่ชัด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และนักการเมืองระดับประเทศ) กลุ่มอันตราย (สำนักงานทะเบียนราษฎร) กลุ่มผู้ที่อิสระ (นักการเมืองท้องถิ่น) และกลุ่มผู้ครอบงำ (คณะรัฐมนตรี) โดยเฉพาะกลุ่มที่อาจเป็นอุปสรรค ได้แก่ สำนักงานทะเบียนราษฎร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และนักการเมืองระดับประเทศ (ส.ส./ส.ว. เป็นต้น)

3) การจัดให้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยน ประชุม สัมมนาเชิงลึกผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ ในลักษณะเน้นนำให้สนับสนุนการพัฒนาระบบใหม่

4) จัดให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักทะเบียนราษฎร เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมในการร่วมมือกันในการพัฒนาระบบ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลตามรายละเอียดที่เสนอไว้ในส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในเรื่องของฐานข้อมูลกระบวนการงาน

5) การจัดให้มีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อแผนปฏิบัติการการพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

6) การดำเนินการประชาสัมพันธ์ตามช่องทาง และสื่อต่างๆ และจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็น

7) การสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเชิงต่อต้าน เมื่อมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในระดับที่จัดการควบคุมได้ ก็ให้ดำเนินการตามโครงการในขั้นของการปฏิบัติ (Implementation)

บทสรุปและข้อเสนอในภาพรวม

การพัฒนากระบวนการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อระบบการจัดการเลือกตั้งของประเทศ และมีความเป็นไปได้สูง ทั้งในด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และด้านสังคมจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ รวมทั้งมีแบบอย่างที่เป็นตัวอย่างในหลายประเทศที่อาศัยการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการบริหารจัดการการเลือกตั้งของประเทศ

ในเชิงกฎหมายพบว่า กฎหมายระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ไม่มีการจำกัด หรือขัดขวางการพัฒนากระบวนการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ และเอื้อต่อการพัฒนาระบบนี้ อย่างไรก็ดี การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามที่เสนอไว้ในการศึกษาจะช่วยให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ระบบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในปัจจุบันยังมีปัญหาและข้อบกพร่องหลายประการ ซึ่งแก้ไขได้ด้วยการให้มีระบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ดำเนินการโดยสำนักงานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นระบบที่เป้าหมายสนับสนุนระบบการเลือกตั้งของประเทศ โดยใช้ทางเลือกตามการออกแบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงทะเบียนได้ 3 ช่องทาง ได้แก่ การลงทะเบียนผ่านระบบ Internet การลงทะเบียน ณ ที่ทำการเขต อำเภอ หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาศัยแนวทางที่ได้เสนอไว้แล้ว ในการเตรียมพร้อมด้านงบประมาณ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และแนวทางการดำเนินการต่างๆ

ในเชิงด้านสังคมจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์พบว่า การเปลี่ยนแปลงย่อมมีคนจำนวนหนึ่งแสดงพฤติกรรมต่อต้าน สำนักงานกรรมการการเลือกตั้งจะต้องอาศัยการจัดการการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้เสนอไว้เป็นแนวทางในการลด และควบคุมผลกระทบจากการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากระบวนการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

แผนปฏิบัติการ

การพัฒนากระบวนการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1. หลักการและเหตุผล (Rationale)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้ว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา การลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการลงคะแนนเลือกตั้ง และเมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายกำหนด ย่อมต้องถือว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีหน้าที่ลงทะเบียนเลือกตั้ง

กระบวนการเลือกตั้งซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ยังไม่มีขั้นตอนการลงทะเบียนเลือกตั้งไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว แต่มีความเอื้อต่อการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น โดยสามารถใช้ระบบใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการปรับปรุงข้อมูลบัญชีรายชื่อให้เป็นปัจจุบันและยังเปิดโอกาสให้สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทะเบียนราษฎรมาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีข้อเสนอแนะว่า บริบทของประเทศไทยและทางการเมืองไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงควรเพิ่มกระบวนการลงทะเบียนการเลือกตั้งในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยให้มีขั้นตอนการลงทะเบียนการเลือกตั้งไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จึงสมควรพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยดำเนินการเพื่อให้มีความถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ (Objective)

เพื่อให้มีระบบงานการลงทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องและดำเนินการได้รวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เป้าหมายผลผลิต (Outputs)

3.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบงาน (Feasibility Study) และข้อเสนอแนะในการจัดทำ TOR เพื่อพัฒนาระบบงาน 1 ระบบ

3.2 ผลการพัฒนาระบบงานและการติดตั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 ระบบ

3.3 ผลการทดสอบระบบก่อนใช้ระบบงานจริง

4. แผนการดำเนินงาน (Work plan)

แผนปฏิบัติการการพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ¹ มีโครงการย่อย 2 โครงการหลักและระยะเวลาดำเนินงาน รวมทั้งสิ้น 18 เดือน ดังนี้

โครงการที่ 1 : ศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบงาน (Feasibility Study) และจัดทำ TOR เพื่อพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(จ้างที่ปรึกษา ระยะเวลาดำเนินการ 8 เดือน)

โครงการที่ 2 : การพัฒนาระบบงานการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(จ้างที่ปรึกษาและดำเนินการเอง ระยะเวลาดำเนินการ 10 เดือน)

¹ จากการศึกษาทางเลือกระบบงานลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเชิงแนวความคิด (Conceptual Design) มีอยู่ 4 แนวทาง รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก

แผนดำเนินงาน (work plan)

โครงการ/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือน)																		วิธีดำเนินการ	
	0 1	0 2	0 3	0 4	0 5	0 6	0 7	0 8	0 9	1 0	1 1	1 2	1 3	1 4	1 5	1 6	1 7	1 8		
1.ศึกษารายละเอียดของระบบงาน (Detailed Study) และจัดทำ TOR เพื่อพัฒนาระบบงานทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง																				จ้างที่ปรึกษา
- ศึกษาความต้องการของระบบ	■	■	■																	
- ศึกษารายละเอียดของระบบ				■	■															
- ศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง				■	■															
- จัดทำ TOR เพื่อพัฒนาระบบ					■	■	■													
- การจัดหา (Bidding)								■												
2.พัฒนาระบบงานการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ																				จ้างที่ปรึกษาและร่วมดำเนินการ
- การออกแบบระบบ										■	■	■								
- การออกแบบการเชื่อมต่อระบบกับสำนักงานทะเบียนกลาง											■	■								
- การพัฒนาระบบ												■	■	■	■	■	■	■	■	
- การทดสอบระบบและแก้ไขปรับปรุง											■	■	■							
- การฝึกอบรมการใช้ระบบ การบริหารการเปลี่ยนแปลงและประชาสัมพันธ์											■	■	■	■	■	■	■	■	■	
- การประเมินผลและรับฟังความคิดเห็น													■	■	■	■	■	■	■	
- การยกร่างกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง													■	■	■	■	■	■	■	
- การติดตั้งระบบ																			■	

5. กรอบงบประมาณ

1) การศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบงาน (Feasibility Study)	กรอบวงเงิน	10,000,000	บาท
2) การพัฒนาระบบการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กรอบวงเงิน	285,000,000	บาท
Data Base Server		120,000,000	บาท
Application Server		10,000,000	บาท
System Software และ Data Base		20,000,000	บาท
Network และ Security		60,000,000	บาท
Disk Storage		40,000,000	บาท
PC 100 ชุด		2,000,000	บาท
ค่าพัฒนาระบบ Application		25,000,000	บาท
การฝึกอบรมการใช้ระบบ		8,000,000	บาท
	รวมทั้งสิ้น	295,000,000	บาท

6. หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ระบบงานทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความถูกต้องและมีข้อมูลทันสมัยทั่วประเทศสามารถตรวจสอบได้รวดเร็ว
- 2) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีระบบข้อมูลทะเบียนรายชื่อในระบบดิจิทัลเป็นของตนเองไม่ต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่น ทำให้สามารถพัฒนาให้เกิดความเชื่อมั่นต่อประชาชนทุกหมู่เหล่าในกระบวนการเลือกตั้ง
- 3) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีระบบทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทัดเทียมกับต่างประเทศ
- 4) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีกฎหมายและระเบียบรองรับการปฏิบัติงานลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

8. การบริหารความเสี่ยงของแผนปฏิบัติการ

ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นได้หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีพอ และมีการเตรียมความพร้อมกับสถานการณ์เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ได้แก่

1) ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล

โอกาสที่ผลผลิตของแผนปฏิบัติการอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ อันเนื่องมาจากการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ดังนี้

(1) ความเสี่ยงจากการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน (Key Risk Area) จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจอย่างชัดเจนโดยใช้หลักการรับผิดชอบของเจ้าของโครงการ

(2) ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ทางการเมือง (Political Risk) นักการเมืองและนักบริหารทุกระดับจะต้องใช้หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ

(3) ความเสี่ยงด้านการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (Negotiation Risk) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมการใช้ประโยชน์โดยตรงจากแผนปฏิบัติการ กล่าวคือจะต้องมีการ ประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

2) ความเสี่ยงเชิงพฤติกรรม

(1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ความเสี่ยงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจเกิดขึ้นจากความไม่เคยชินกับระบบใหม่ หรืออาจเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการไม่ศึกษา ไม่ทำความเข้าใจกับระบบใหม่ จึงต้องกระจายความรู้และวิธีการของระบบใหม่โดยประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

(2) ผู้ปฏิบัติงาน ความเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความไม่สนใจ ไม่ศึกษา ไม่พยายามทำความเข้าใจกับระบบใหม่ หรืออาจจะเกิดขึ้นจากความเคยชินกับระบบเดิม และไม่มั่นใจว่าระบบใหม่จะดีกว่าระบบเดิม หรือคิดว่าระบบเดิมดีอยู่แล้ว จึงควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง การฝึกอบรมการใช้ระบบและประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน

3) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เนื่องจากโครงสร้างนี้มีการทำงานที่แตกต่างกันจากระบบเดิมมาก อาจจะมีการต่อต้านจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือเกิดความไม่คุ้นเคยกับหน้าจอที่ใช้ปฏิบัติงานหรืออาจจะเกิดจากการใช้งานยาก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นความเสี่ยงที่อาจทำให้โครงการต้องล่าช้าหรือล้มเหลวได้ ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) ที่ดีและมีประสิทธิภาพ